

Jaunimo situacijos analizė ir gerinimo tikslai bei rekomendacijos Kauno m.

Parengė

VšĮ Kitokie projektai partneris Paulius Godvadas

VšĮ Kitokie projektai partnerė Tatjana Gurova

Turinys

Turinys.....	2
Įvadas	3
1. Bendroji jaunimo situacija Kaune - statistinių duomenų analizė.....	5
Glaustas aprašymas.....	5
Esminiai elementai	6
2. Jaunimo politikos įgyvendinimas Kaune – dokumentų analizė	8
Glaustas aprašymas.....	8
Esminiai elementai	11
3. Jaunimo situacija skirtingų jaunimo grupių akimis – fokus grupių analizė	13
Glaustas aprašymas.....	13
Esminiai elementai	14
4. Visuotinis Kauno m. jaunimo tyrimas – apklausos analizė	15
Glaustas aprašymas.....	15
Esminiai elementai	20
5. Ilgalaikiai strateginiai tikslai jaunimo situacijos gerinimui ir rekomendacijos – apibendrinimai..	21
Ilgalaikiai strateginiai tikslai jaunimo situacijos gerinimui	21
Rekomendacijos / gairės jaunimo situacijos gerinimui artimesnėje ateityje.....	24

Įvadas

Šis dokumentas yra skirtas apibendrinti kelis nuoseklius jaunimo situacijos analizės etapus, apjungti jų metu sukauptą medžiagą ir jos pagrindu parengti ilgalaikius strateginius jaunimo situacijos Kauno m. gerinimo tikslus bei detalesnes rekomendacijas šios situacijos gerinimui trumpalaikėje perspektyvoje. Dokumente naudojama ir remiamasi medžiaga sukaupta šiuose jaunimo situacijos tyrimo veiksmuose:

1. Bendrąja statistine informacija apie jaunimo situaciją Kauno m. kaupiama Jaunimo reikalų koordinatoriaus (toliau – JRK)
2. Jaunimo fokus grupių tyrimo (2019 m.) metu sukaupta ir apibendrinta medžiaga
3. Nacionalinės ir Kauno m. Savivaldybės jaunimo politikos strateginiuose dokumentuose sukaupta medžiaga
4. Kauno m. visuotinės jaunimo apklausos (2019 m.) medžiaga

Ši medžiaga analizuojama ir apjungiama į įmanomai vientisą jaunimo situacijos paveikslą išryškinant ilgalaikius strateginius jaunimo situacijos gerinimo veiksmus bei konkretesnes jaunimo situacijos gerinimo trumpesnėje laiko perspektyvoje rekomendacijas.

Kiekvieno atskiro veiksmo naudotas duomenų rinkimo ir analizės metodas / -ai aprašyti atitinkamame skyriuje. Apjungiant (analizuojant) skirtingų žingsnių apibendrintą medžiagą vadovautasi fenomenologiniu tyrimo metodu – išryškinant esmines turinio sudedamąsias dalis, kiek įmanoma laikantis deskriptyvaus požiūrio ir dedant aktyvias pastangas susilaikyti nuo išankstinių nuostatų. Kiekvienas atskiras jaunimo situacijos analizės veiksmas apibendrintas atskirame skyriuje išskiriant esmines turinio dalis, kurios panaudotos formuluojant strateginius jaunimo situacijos gerinimo tikslus ir rekomendacijas.

Pirmame skyriuje aprašyta ir apibendrinta bendroji statistinė informacija apie Kauno m. jaunimo situaciją kaupiama Savivaldybės JRK bei prieinama viešuosiuose nacionaliniuose šaltiniuose. Ši medžiaga pateikia plačiausią tačiau tuo pat metu ir bendriausią kiekybinį jaunimo situacijos vaizdą.

Antrajame skyriuje aprašyta ir apibendrinta nacionalinės bei Kauno m. Savivaldybės jaunimo politikos strateginių dokumentų medžiaga. Ji apima įgyvendintas ir įgyvendinamas jaunimo situacijos gerinimo programas, įsipareigojimus bei tikslus. Ši medžiaga leidžia pamatyti strateginiuose dokumentuose aprašytą jaunimo situacijos gerinimo vaizdą.

Trečiajame skyriuje aprašytas apibendrintas atskirų jaunimo grupių subjektyvus požiūris į jų situaciją Kaune. Čia naudojamos jaunimo fokus grupių tyrimo, atlikto 2019 m. rugsėjo – spalio mėnesiais, medžiaga apimančia 7 specifines jaunimo grupes. Ši medžiaga leidžia pamatyti subjektyvų giluminį jaunimo situacijos vaizdą pačių jaunų žmonių akimis.

Ketvirtajame skyriuje aprašyta ir apibendrinta visuotinės jaunimo apklausos atliktos 2019 m. lapkričio mėnesį medžiaga, kuri leidžia papildyti jaunimo situacijos vaizdą nauja kiekybine medžiaga.

Ir penktajame skyriuje šių šaltinių medžiaga yra apjungiamą formuluojant ilgalaikius strateginius jaunimo situacijos gerinimo tikslus bei artimesnio laikotarpio rekomendacijas su pavyzdžiais iš kitų miestų.

1. Bendroji jaunimo situacija Kaune - statistinių duomenų analizė

Glaustas aprašymas

Vaikų ir jaunimo absoliutus skaičius Kauno m. mažėja (Jaunimo reikalų departamento prie Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau - JRD) duomenys). Ši tendencija sutampa ir su bendra Lietuvos demografinė tendencija, tačiau Kauno m. pasižymi keletu savitų bruožų:

Kauno regione jaunų žmonių (nuo 0-14 m. amžiaus) santykinis skaičius gyventojų visumoje auga (daugiau kaip 9.5% punkto Lietuvos Statistikos Departamento, (toliau – STD) duomenimis). Ši tendencija, rodo, kad nepaisant absoliutaus jaunų žmonių skaičiaus mažėjimo (Beveik 10% JRD duomenimis), Kaune ši tendencija bus lėtesnė ir ateityje tikėtina netgi sustos. Šią tendenciją patvirtina ir Kauno apskrities medianinis gyventojų amžius. Jis atsilieka (yra jaunesnis) nei Lietuvos vidurkis (STD duomenimis beveik 2 metais) – vadinasi santykinė jaunų žmonių dalis auga.

Kaune jaunų žmonių tankis ploto vienetu yra didžiausias Lietuvoje (daugiau nei 300 žm./km² JRD duomenimis). Ši tendencija, sietina tiek su universitetų, kolegijų bei profesinių mokyklų koncentracija tiek su pajamų augimu Kauno m. tiek su gerais įsidarbinimo rodikliais.

Į Kauno apskrityje esančius universitetus (didžioji jų dalis koncentruojasi Kauno m.) priimama mažėjantis skaičius studentų (tendencija sutampa su Lietuvos mažėjančiu studentų skaičiaus rodikliu). Tačiau santykinai gyventojų skaičiui priimamų studentų skaičius Kaune mažėja lėčiausiai Lietuvoje (STD duomenimis) ypatingai lyginant su Vilniaus apskr. Be to absoliutus Kaune į universitetus priimtų studentų skaičius (7578 STD duomenimis) sudaro beveik trečdali visų Lietuvoje į universitetus priimtų studentų.

Kolegijų studentų skaičius Kaune lygiai taip pat – absoliučiais skaičiais mažėja, tačiau priimamų studentų skaičius nors ir lėtai auga (STD duomenimis 3151 ir tai daugiau kaip ketvirtadalis visų Lietuvos kolegijų studentų). Bendrai tai reiškia, kad Kaunas tampa vis labiau universitetiniu ir profesinio mokymosi centru jauniems žmonėms.

Bendrojo ugdymo mokinių skaičius mažėja, artimai Lietuvos tendencijoms (STD duomenimis).

Skirtingai nuo kitų apskričių, Kauno apskr. pasižymi dideliu mokyklinio amžiaus vaikų nesimokančių mokykloje skaičiumi (STD duomenimis). Taip pat ir NEET jaunų žmonių skaičius Kaune stipriai viršija Lietuvos vidurkį ir yra absoliučiais skaičiais didelis (438, JRD duomenimis tai sudaro beveik septintadali visų Lietuvos NEET). Net įvertinant skaičiavimo ir apskaitos paklaidas, tai labai didelis skaičius. Šis rodiklis sietinas su potencialiomis socialinėmis bei švietimo problemomis jau artimiausioje ateityje ir reikalauja atskiro sistemingo dėmesio. Jau dabar Kaunas pasižymi aukštu ir augančiu nepilnamečių atliktų nusikalstamų veikų skaičiumi Kaunas (STD duomenimis 237 per metus, o tai daugiau kaip dešimtadalis visos Lietuvos).

Paraleliai šiam rodikliui – nors ir mažėjantis Kaune išlieka didelis rizikos šeimų skaičius ir vaikų augančių rizikos šeimose skaičius (JRD duomenimis atitinkamai 472 šeimos ir 572 vaikai). Abu

šie rodikliai neramina, kadangi sietini su visa eile socialinių ir švietimo problemų artimiausioje ateityje ir taip pat reikalauja atskiro sistemingo dėmesio.

Vaikų patyrusių smurtą skaičius Kauno m. taip pat ženklus (STD duomenimis 462 vaikai, iš jų 355 patyrė smurtą artimoje aplinkoje). Papildomai Kaune (STD duomenimis) gauti 485 pranešimai apie smurtą prieš vaikus, kas sudaro dešimtadalį visų Lietuvoje gautų pranešimų.

Kaunas turi pastebimai aukštus kelių eismo įvykių bei žuvusiųjų kelių eismo įvykiuose rodiklius (STD duomenimis). Tuo tarpu, kai Lietuvoje šie rodikliai nors ir lėtai mažėja, Kaune praktiškai išlieka tokie pat (daugiau kaip 10 žuvusiųjų nuo pat 2014 m. STD duomenimis). Tai sietina tiek su dideliais transporto srautais, bet taip pat ir su nepakankamai saugia miesto kelių infrastruktūra.

Kaune ženkliai geresnė sveikatos priežiūros paslaugų situacija. Pagal gydytojų skaičių tenkantį 10 tūkstančių gyventojų Kauno m. lenkia Lietuvos tendencijas beveik dvigubai (STD duomenimis Lietuvoje 45.9, Kauno m. 84.1). Panaši situacija ir su odontologais (STD duomenimis Lietuvoje 9.8, Kauno m. 19.5).

Kauno m. pasižymi didžiausiu Lietuvoje vidutiniu darbo užmokesčiu, viršijančiu Lietuvos vidurkį, bei greičiausiu per 2018-2019 m. vidutinio darbo užmokesčio augimu Lietuvoje (STD duomenimis). Derinyje su neblogais darbingo amžiaus žmonių aktyvumo rodikliais tai rodo didelį Kauno potencialą. Tačiau jaunų žmonių nedarbo rodikliu Kauno m. arti Lietuvos vidurkio, o absoliučiais skaičiais daugiau kaip 3 tūkst. jaunų žmonių nedirba (STD duomenimis). Jaunimo nedarbo lygis, nors ir lėtai auga bent nuo 2016 m. (JRD duomenimis) Taigi darbo užmokesčio potencialas nėra pilnai išnaudojamas.

Kaune ženkliai auga turistų skaičius, ypatingai (beveik 2/3 nuo bendro turistų skaičiaus) užsienio turistai atvykstantys daugiau nei vienai dienai. STD duomenimis Kauną aplanko virš 300 tūkst. turistų per metus.

Esminiai elementai

- Kaune, panašiai kaip ir Lietuvoje bendrai gyventojai senėja, tačiau, skirtingai nuo visos Lietuvos, mieste jaunų žmonių santykinis kiekis mažėja lėčiau;
- Kaunas yra universitetinis miestas, t.y. pasižymi dideliu jaunų žmonių, kurie atvažiuoja į Kauną mokytis kiekiu. Ši tendencija bent artimoje ateityje išliks;
- Kaune labai didelis skaičius jaunų žmonių, kurie niekur nesimoko ir nedirba. Ši tendencija kelia nerimą ir gali įtakoti augančias socialines problemas artimoje ateityje;
- Nerimą kelia ir santykinai didelis rizikos šeimų bei vaikų augančių rizikos šeimose skaičius. Ženkliai nesumažinus šių rodiklių tikėtinos augančios socialinės problemos artimoje ateityje;
- Kaune pastebimai prasti saugumo keliuose rodikliai.

- Kaunas pasižymi dideliu vidutiniu darbo užmokesčiu, tačiau tuo pat metu ženkliai daug jaunų žmonių neturi darbo.
- Kauno turizmo potencialas auga kaip ir skaičius turistų, ypač užsienio turistų.

2. Jaunimo politikos įgyvendinimas Kaune – dokumentų analizė

Glaustas aprašymas

Šio skyriaus paskirtis – apžvelgti jaunimo politikos įgyvendinimo veiklos sritis Kauno mieste, jų užduotis bei esamus iššūkius. Apžvalgoje remiamasi Jaunimo politikos pagrindų įstatymu (2019-01-01 d. Nr. XIII-1224 redakcija), Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu „Dėl nacionalinės jaunimo politikos 2011-2019 metų plėtros programos patvirtinimo“ (2010-12-01 Nr. 1715), Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymais „Dėl nacionalinės jaunimo politikos 2011-2019 metų plėtros programos įgyvendinimo 2017-2019 metų veiksmų plano patvirtinimo“ (2017-04-13 d. Nr. A1-181), „Dėl jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (2013-12-16 Nr. A1-692), Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktomis Kauno miesto savivaldybėje 2019 m. prioritetinėmis ir kitomis veiklos sritimis, užduotimis ir siektinų rezultatų vertinimo kriterijais (2019-02-01 raštas Nr. 2S-147 (5.3). bei Kauno miesto savivaldybės pateikiama vieša informacija interneto tinklalapyje <http://www.kaunas.lt/jaunimui/jaunimo-naujienos/>

LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymo „Dėl nacionalinės jaunimo politikos 2011-2019 metų plėtros programos įgyvendinimo 2017-2019 metų veiksmų plano patvirtinimo“ 8.2. papunktyje yra apibrėžiamos esminės jaunimo politikos įgyvendinimo kryptys: „Jaunimo politika, remiantis Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu, yra horizontalioji politikos sritis, apimanti daugelį sričių: pilietiškumo ugdymą, švietimą, neformalųjį švietimą, darbą ir užimtumą, apsirūpinimą būstu, laisvalaikį, kultūrą, socialinę ir sveikatos apsaugą, sveikatingumą, sportą, narkomanijos ir kitų priklausomybės formų prevenciją, nusikalstamumo prevenciją ir kt. Todėl ją plėtojant svarbu užtikrinti žinybų bei viešojo, privataus ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimą, kad valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos bendrautų ir bendradarbiautų tarpusavyje, spręsdamos su jaunimu susijusius klausimus, juos derindamos su jaunais žmonėmis ar jaunimui atstovaujančiomis organizacijomis. Turi būti kuriami tarpžinybinio bendradarbiavimo tinklai, kurie apimtų ne tik Atvirus jaunimo centrus ir Atvirus jaunimo erdves, bet ir jaunimo reikalų koordinatorius, savivaldybių administracijų švietimo skyrius, policiją, probacijos tarnybas, seniūnus ir socialinius darbuotojus, švietimo įstaigas, vietos darbdavius ir kt. Įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje, Lietuvos valstybės institucijoms taip pat būtina bendradarbiauti su užsienio institucijomis, siekiant perimti užsienio geruosius pavyzdžius. Nors tarptautiniai renginiai vyksta, tačiau bendradarbiavimas tarp viešojo, privataus ir nevyriausybinių sektorių, vietos savivaldos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis vis dar nėra užtikrintas. Tam, kad būtų užtikrintas sklandus tarpžinybinio bendradarbiavimo tinklo veikimas ir tobulinimas, valstybės institucijos turi nuolat bendradarbiauti tiek su užsienio valstybių, tiek su savivaldybių institucijomis, keistis informacija ir gerąja praktika.“ Tarpžinybinio bendradarbiavimo užtikrinimas vietos lygmeniu yra vienas iš esminių iššūkių savivaldybėje dirbantiems jaunimo reikalų koordinatoriams, jis turi būti įgyvendinamas labai plačiai. Kauno miesto savivaldybės Jaunimo reikalų tarybos (KJRT) 2019 m. gegužės 29 d. vykusiam posėdyje (<http://www.kaunas.lt/wp-content/uploads/sites/13/2019/06/JR-1.pdf>) buvo svarstoma

Jaunimo vasaros užimtumo programa 2020 metams. Tai vienas iš būdų per tarpžinybinį bendradarbiavimą mažinti jaunimo nedarbo problemą suteikiant jiems galimybę įgyti praktinių įgūdžių. Vasaros užimtumo programos taip pat suteikia jauniems žmonėms galimybę vasarą turimą laisvą laiką skirti karjeros planavimui. Tačiau praktinių įgūdžių įgijimas galimas ne tik vasaros laikotarpiu: bendradarbiavimas su aukštosiomis mokyklomis ir viešojo sektoriaus atstovais įgyvendinant nuolatinę užimtumo programą studentams suteiktų galimybę įgyti praktinių įgūdžių dar studijų metu ir sklandžiau įsilieti į darbo rinką jas pabaigus.

Kitas tarpžinybinio bendradarbiavimo elementas savivaldybės lygmeniu – teisėkūros dalis. Svarbu užtikrinti, jog visi savivaldybėje priimami sprendimai, kurie gali paveikti jaunimo amžiaus grupę (14-29 metai), būtų derinami su Kauno Jaunimo reikalų koordinatoriumi (KJRK) ar KJRT.

Nacionalinės jaunimo politikos 2011-2019 metų plėtros programoje yra apibrėžti tikslai, kurių nuoseklus įgyvendinimas vietos lygmeniu užtikrina jaunimo, kaip tikslo grupės, poreikių patenkinimą. Strateginis programos tikslas – sukurti palankią aplinką (sąlygas) jauno žmogaus vertingam gyvenimui ir saviraiškai Lietuvoje. (8 punktą). Svarbu, jog visos priemonės, kurios įgyvendinamos net ir vietos lygmeniu, prisidėtų prie šio strateginio tikslo įgyvendinimo. Tuo pačiu svarbu pabrėžti, jog įgyvendinamų priemonių savalaikis viešinimas didina galimybes jauniems žmonėms gauti jiems aktualias paslaugas įvairiose srityse. Aukščiau minėtoje Plėtros programoje pristatytų tikslų siekimas savivaldybėje yra pagrindinės jaunimo politikos kryptių įgyvendinimo vietos lygmeniu gairės šiuo laikotarpiu (programa yra pratęsta ir 2020-iesiems metams):

Pirmas tikslas (10 straipsnis) – užtikrinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą. Šio tikslo užtikrinimas yra galimas per priemones, padedančias jauniems žmonėms įsilieti į darbo rinką (jau anksčiau minėta Užimtumo programa), būsto užtikrinimą, migracijos mažinimą, nusikalstamų veikų mažinimą bei fizinio aktyvumo didinimą. Kauno miesto savivaldybės interneto puslapio jaunimo skiltyje gali būti teikiama informacija, kur jaunimas galėtų aktyviai leisti laisvalaikį. Bendradarbiavimas su įstaigomis, turinčiomis aktyviam laisvalaikui tinkamą infrastruktūrą suteiktų galimybę efektyviai panaudoti turimus resursus jaunimo poreikiams (pvz.: švietimo įstaigų stadionai, sporto salės ir kt.). Sveikatos sistemų plėtra ypač aktuali kalbant apie psichinės sveikatos stiprinimą. Taip pat svarbu užtikrinti kad būtų patogiai pasiekama informacija žmonėms, patiriantiems psichologinių sunkumų (puslapyje pateikiama informacija http://www.kaunas.lt/wp-content/uploads/sites/13/2015/04/Atmintine_Del_priklausomybiu-1.pdf yra patraukli tėvams, tačiau ne jaunimui). Sąsajos su šiuo metu veikiančiomis iniciatyvomis psichikos sveikatos srityje (pvz. programa „Tu esi“ <https://tuesi.lt>) užtikrintų didesnę paslaugų prieinamumą jaunimui.

Antras tikslas (13 straipsnis) – ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką, brandžią, kultūringą ir kūrybingą jauno žmogaus, gebančio būti aktyvia įvairialypės visuomenės dalimi, asmenybę. Šio tikslo užtikrinimas yra galimas per priemones, padedančias plėtoti neformalųjį ugdymą, skatinti jaunimo kultūrinę edukaciją ir remiant jaunimo meną (tiek profesionalų, tiek ir neprofesionalų), ugdant jaunimo pilietines kompetencijas.

Trečias tikslas (16 straipsnis) – išplėtoti ir koordinuoti darbo su jaunimu sistemą ir užtikrinti jaunimo užimtumo infrastruktūros plėtrą. Šio tikslo užtikrinimas yra galimas kuriant jaunimo užimtumui ir ugdymui palankias erdves, tobulinant esamos pagalbos šeimoms sistemą, plėtojant kokybišką jaunimo ugdymą laisvalaikiu. Įgyvendinant šį tikslą yra labai svarbu orientuotis į Atvirų jaunimo centrų ir erdvių steigimą tose miesto srityse, kur buriasi niekur nesimokantis ir nedirbantis jaunimas.

Ketvirtas tikslas (19 straipsnis) – sudaryti palankias sąlygas nuosekliai ir kokybiškai jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai, siekiant aktyvesnio jaunimo į(si)traukimo į organizuotą veiklą. Šio tikslo užtikrinimas yra galimas per priemones, užtikrinančias reikiamą paramą jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms, skatinant jaunimą aktyviau dalyvauti vietos bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir savanoriškoje veikloje, skatinant tautinių mažumų integraciją į visuomenę, o jaunimo organizacijas aktyviau bendradarbiauti su pasaulio lietuvių jaunimu. Kauno miesto savivaldybė bendradarbiaujant su jaunimo organizacijomis organizuoja mugės, kurių metu jaunimas gali susipažinti su jaunimo organizacijų veikla. Kadangi jaunimo įsitraukimas į NVO ir savanorišką veiklą vis dar yra nepakankamas, yra siūloma svarstyti ir kitas organizacijų pristatymo formas, kurios galėtų tapti nuolatinėmis (akcijos universitetuose, mokyklose ir kt.).

Penktas tikslas (22 straipsnis) – užtikrinti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą plėtojant darnią, faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką. Šio tikslo užtikrinimas yra galimas vykdant nuosekliai jaunimo padėties stebėseną, plėtojant žinybų ir sektorių bendradarbiavimą bei kuriant struktūrizuotą jaunimo informavimo ir konsultavimo sistemą siekiant, kad visa visuomenė vis geriau suvoktų jaunimo reikalus.

Jaunimo politikos įgyvendinimas vietos lygmeniu

Svarbu pastebėti tai, jog remiantis Jaunimo politikos pagrindų įstatymu, jaunimo politikos įgyvendinimas yra valstybinė funkcija, kuri yra perduota savivaldybėms ir jai atlikti yra įsteigta jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybė. Jaunimo politikos pagrindų įstatyme apibrėžta jog savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius rengia ir įgyvendina savivaldybėje įgyvendinamas jaunimo politikos programas ir priemones, analizuoja jaunimo, jaunimo organizacijų ir su jaunimu dirbančių organizacijų padėtį savivaldybėje, plėtoja savivaldybės institucijų ir įstaigų, dirbančių jaunimo politikos srityje, bendradarbiavimą, palaiko ryšius su užsienio lietuvių jaunimo organizacijomis ir atlieka kitas savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas. Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius Kauno mieste įgyvendindamas jaunimo politiką nuolatos turi bendradarbiauti su savivaldybės jaunimo reikalų taryba, kuri remiantis aukščiau minėtu įstatymu nagrinėja su jaunimo politika savivaldybėje susijusius klausimus ir teikia savivaldybės institucijoms ir įstaigoms pasiūlymus dėl jaunimo politikos, jos įgyvendinimo, jaunimo politikos įgyvendinimo priemonių finansavimo prioritetų savivaldybėje, su jaunimo politikos įgyvendinimu savivaldybėje susijusių teisės aktų projektų. Tačiau per 2019 metus vyko tik du Kauno miesto savivaldybės jaunimo reikalų tarybos (toliau - SJRT) posėdžiai. Norint užtikrinti reguliary patariamąjį SJRT darbą yra rekomenduojama daryti posėdžius ne rečiau kaip 1 kartą į ketvirtį. Su SJRT svarbu aptarti Jaunimo reikalų departamento 2019 metų pradžioje Kauno miesto savivaldybei pateiktas nacionaliniu mastu išskirtas prioritetingas jaunimo veiklos sritis ir užduotis:

1. Jaunimo savanoriškos tarnybos modelio įgyvendinimas:
  - 1.1. Stiprinti jaunimo savanorius priimančias organizacijas;
  - 1.2. Stiprinti jaunimo savanorišką veiklą organizuojančias organizacijas;
  - 1.3. Skatinti jaunimo dalyvavimą savanoriškoje veikloje.
2. Darbo su jaunimu formų plėtros ir kokybės užtikrinimas:
  - 2.1. Sudaryti sąlygas atvirųjų jaunimo centrų/atvirųjų jaunimo erdvių veiklai ir/ar jos plėtrai (užtikrinti finansavimą, sukurti teisinę bazę, įtraukti į planavimo dokumentus ir t.t.);
  - 2.2. Užtikrinti atvirųjų jaunimo centrų /atvirųjų jaunimo erdvių teikiamų paslaugų įvairovę ir kokybę;
  - 2.3. Sudaryti sąlygas darbui su jaunimu gatvėje veiklai (užtikrinti finansavimą, sukurti teisinę bazę, įtraukti į planavimo dokumentus ir t.t.).
3. Jaunimo įgalinimo ir įtraukimo į pilietinę veiklą galimybių kūrimas ir plėtra:
  - 3.1. Skatinti jaunų žmonių aktyvumą ir dalyvavimą jaunimo, jaunimo organizacijų veikloje;
  - 3.2. Užtikrinti jaunų žmonių interesų atstovavimą, sprendžiant Savivaldybės jaunimo politikos klausimus;
  - 3.3. Užtikrinti efektyvų Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos darbą.
4. Tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo stiprinimas:
  - 4.1. Skatinti tarpžinybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą.
5. Faktais ir žiniomis grįstos jaunimo politikos įgyvendinimas:
  - 5.1. Skatinti efektyvų jaunimo politikos įgyvendinimą Savivaldybėje.
6. Jaunimo politikos stiprinimas vietos lygmeniu:
  - 6.1. Užtikrinti nuoseklų ir efektyvų jaunimo politikos įgyvendinimą Savivaldybėje.

Taip pat yra svarbu užtikrinti kad su pasiektais šių veiklų rezultatais būtų supažindintos visos suinteresuotos šalys: jaunimas, jaunimo organizacijos, su jaunimu dirbančios viešojo sektoriaus institucijos.

Esminiai elementai

- Mažai išnaudojamas tarpžinybinio bendradarbiavimo (kuris yra ir miesto ir nacionalinės jaunimo politikos prioritetas) galimas potencialas. Įgyvendinant tarpžinybinį bendradarbiavimą, Jaunimo vasaros užimtumo programos yra vienas iš bendradarbiavimo su privačiu sektoriumi pavyzdžių (ypatingai ją išplečiant į kitus metų laikus);
- Sisteminga informacija apie prieinamas paslaugas jaunimui yra sunkiai prieinama ir jos forma netinkama jauniems žmonėms. Šalia Kauno m savivaldybės informacinės Facebook paskyros jaunimui, trūksta informacijos kitais jaunimui aktualiais klausimais. Jaunimui svarbi galimybė visą jiems reikalingą informaciją rasti vienoje vietoje ir minimaliomis pastangomis (renginiai, konkursai, veiklos, paslaugos, erdvės jaunimui ir pan.);
- Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuoseklus darbas su prioritetinių krypčių įgyvendinimo stebėseną bendradarbiaujant su SJOT, jaunimo organizacijomis ir

neorganizuotomis jaunimo grupėmis leistų sukurti efektyvesnį grįžtamojo ryšio mechanizmą tiek iš jaunimo organizacijų tiek iš neorganizuoto jaunimo;

- Atvirų jaunimo centrų (ir erdvių jaunimui) kūrimas bei institucinis palaikymas, ypatingai ne tik miesto centre yra tęstinis ir labai reikšmingas prioritetas.

3. Jaunimo situacija skirtingų jaunimo grupių akimis – fokus grupių analizė

Glaustas aprašymas

Ši analizė remiasi duomenimis surinktais organizuojant skirtingų specifinių jaunimo grupių diskusijas Fokus grupių metodu. Iš viso 2019 rugsėjo – spalio mėn. organizuotos 7 tokios fokus grupės: moksleivių, studentų, jaunimo su negalia, jaunų suaugusiųjų, jaunimo patiriančio socialinius sunkumus, jaunų šeimų, jaunimo atvykusio gyventi ar studijuoti. Fokus grupių esminė užduotis buvo suformuluoti ir patikslinti klausimus jaunimo visuotinei apklausai, tačiau jų metu gauta medžiaga taip pat leidžia suformuluoti įžvalgas apie jaunimo situaciją Kauno m. pačių jaunų žmonių akimis. Dėl klausimų užduotų fokus grupių metu pagrindinis dėmesys skirtas kiekvienos specifinės grupės jaunų žmonių dalyvavimui ir požiūriui į Kauno m. patrauklumą. Toliau pateikiamos svarbesnės apibendrintos šių įžvalgų.

Moksleivių akimis, dalyvavimui labai reikšmingi renginiai, kurie žadintų smalsumą, būtų interaktyvūs ir tuo pat metu finansiškai prieinami. Savanorystė tokiuose ir ne tik kultūros, sporto ar švietimo renginiuose (taip pat ir komerciniuose) yra auganti ir suteikia puikias galimybes moksleivių įtraukimui. Atskirai paminėtina, kad nors moksleiviai skeptiškai vertina mokyklų šiuo metu organizuojamas užimtumo ir popamokinio švietimo veiklas, mokykla yra svarbiausia erdvė moksleivių dalyvavimui. Tačiau tokiam dalyvavimui būtina mokyklos erdvėje stiprinti laisvas, kūrybiškas ir savarankiškas moksleivių veiklas neformaliame pasitikinčiame santykiuose.

Studentų akimis, dalyvavimui reikšmingos galimybės išbandyti save imantis realių naujų ir neįprastų iššūkių ir kartu plečiant savo socialinį ratą (susipažįstant su naujais žmonėmis) bei įvairių bendrųjų gebėjimų, nebūtinai artimai susijusių su studijų kryptimi plėtojimas. Studentams svarbus realus galios (įtakos) pojūtis, kuris siejamas su pasitikėjimu savimi ir savo įėgomis.

Jaunimo su negalia akimis dalyvavimas pirmiausia reikšmingas kaip aktyvi socializacija, bendravimas su kitomis miesto bendruomenės grupėmis. Dalyvavimui labai reikšmingas tinkamas aplinkos pritaikymas ir lanksčios paslaugos užtikrinančios individualizuotą pagalbą. Jaunimo su negalia akimis bent dalinė galimybė dirbti yra reikšminga ne tik kaip pajamų šaltinis bet netgi labiau kaip socializacijos ir savarankiškumo prielaida. Jaunimo su negalia dalyvavimui būtinos sistemingos pastangos aktyviai didinti neįgaliųjų dalyvavimui kasdieniame viešajame gyvenime.

Socialinius sunkumus patiriančio jaunimo akimis vienas svarbiausių dalyvavimo veiksnių – erdvės (ir kartu veiklos) kuriose galima pažinti save rizikuojant ir patiems nusistatyti bendro buvimo taisykles. Abu minėti bruožai yra esminiai ir svarbūs.

Jaunų šeimų akimis, vienas raktinių dalyvavimo veiksnių tai viešosios erdvės, kuriose yra galimybė būti ir užsiimti su mažais vaikais. Tokioms erdvėms svarbus saugumas, patogus privažiavimas ir veiklų įvairovė bei finansinis prieinamumas (šeimų bilietai). Jaunų šeimų

dalyvavimas ženkliai ribojamas aktyvaus karjeros kūrimo bei vaikų auginimo – vaikų priežiūra bei karjera užima didžiausią laiko dalį.

Jaunų suaugusiųjų akimis, vienas svarbiausių dalyvavimo veiksnių yra karjeros ir darbo galimybės bei interesų ratas.

Jaunų žmonių atvykusių gyventi ar mokytis Kauno m. akimis dalyvavimą pirmiausia stabdo kalbos barjeras – pakankamas kiekis informacijos apie viešąjį bendruomenės gyvenimą užsienio kalbomis ir galimybė dalyvauti šiame gyvenime nekalbant lietuvių kalba.

Miesto patrauklumo ir infrastruktūros prasme didžioji dalis jaunų žmonių patiria Kauno m. kaip kompaktišką ir jauką bet tuo pat metu pasižymintį pakankama paslaugų įvairove bei didmiesčio patogumais. Didelė dalis skirtingų jaunimo grupių taip pat atskirai mini Kauną, kaip žalią ir švarų miestą, ypač centre ir didžiosiose viešosiose erdvėse. Skirtingos jaunimo grupės pastebi parkų ir dviračių takų infrastruktūrą ir nors joje pastebimi trūkumai, taip pat minima ir plėtra. Didelė dalis skirtingų jaunimo grupių pastebi miesto viešojo transporto trūkumus – maršrutai yra per ilgi ir kelionės trunka per ilgai, ypač iš priemiesčių bei tolimesnių mikrorajonų į centrą. Susisiekimas tarp tolimesnių mikrorajonų apsunkintas ypač vėliau vakare. Viešasis transportas blogai pritaikytas žmonėms su negalia. Atskirai minima viešųjų tualetų stoka, ypač parkuose bei didesnėse viešosiose erdvėse. Atskiros jaunimo grupės, ypač moksleiviai, studentai, socialinius sunkumus patiriantis jaunimas patiria nesaugias situacijas miesto viešose erdvėse ir viešajame transporte.

Esminiai elementai

- Laisvos, kūrybiškos ir savarankiškumą stiprinančios erdvės bei neformalių pasitikinčių santykių stiprinimas mokyklose ar šalia mokyklų (bendraamžių grupės). Erdvės, veiklos ar programos, kuriose ugdomasi situatyviai;
- Sistemingas studentų realus dalyvavimas sprendžiant reikšmingus miesto iššūkius ir imantis realios atsakomybės;
- Viešosios erdvės ir viešojo transporto pritaikymas įvairioms žmonių grupėms, prioritetiškai neįgaliesiems ir aktyvios nuoseklios pastangos didinti jų dalyvavimą kasdieniame viešajame gyvenime;
- Atviros jaunimo erdvės ar centrai, leidžiančios išbandyti ir taip geriau pažinti save bei patiems nusistatyti bendro buvimo taisykles. Erdvės, kuriose veiktų jaunų žmonių „autonomija“ ir būtų minimalizuota išorinė kontrolė bei primestos taisyklės;
- Kaunas kaip kompaktiškas, žalias ir jaukus didmiestis su visomis būtinomis paslaugomis ir plėtojamu dviračių takų tinklu;
- Miesto viešasis transportas matomas kaip turinti daug ir ženklų trūkumų jaunimo grupėms.

4. Visuotinis Kauno m. jaunimo tyrimas – apklausos analizė

Glaustas aprašymas

Visuotinis Kauno m. jaunimo tyrimas atliktas 2019 lapkričio-gruodžio mėn. ir apėmė 1415 žmonių iš visų pagrindinių jaunimo kategorijų. Iš jų: pagal lytį – daugiau kaip 70% moterys ir 28% vyrai; pagal amžių didžioji dalis 14-18 bei 19-24 m. amžiaus (atitinkamai 29.89% ir 36.96%); pagal išsilavinimą didžioji dalis mokosi mokykloje, turi vidurinį ar aukštąjį bakalauro išsilavinimą (atitinkamai 28.98%, 25.09% ir 26.22%), pagal gimtąjį miestą, beveik 70% yra gimę Kaune, apie 30% iš kitų miestų; pagal užsiėmimą ketvirtadalis jaunų žmonių dirba (24.95%), kiti mokosi mokykloje, aukštojoje mokykloje arba mokosi ir dirba. Apie dešimtadalis jaunų žmonių turi vaikų (8.9%), beveik tiek pat jaunų žmonių (11.69%) patiria socialinių sunkumų. 2.4% jaunų žmonių patys turi negalią, tačiau dar beveik ketvirtadalis jaunų žmonių susiduria su negalia šeimoje ar kitoje labai artimoje aplinkoje ir atitinkamai beveik trys ketvirčiai jaunų žmonių nesusiduria su negalia artimoje aplinkoje (74.35%). Geografiškai ženkliai didesni skaičius respondentų gyvena didesniuose gyventojų skaičiumi mikrorajonuose bei Kauno raj. (16.25%) – Dainavoje (17.81%), Šilainiuose (12.51%), Eiguliuose (11.52%), Žaliakalnyje (10.25%).

Šie pasiskirstymai artimai atitinka Kauno m. bendruosius statistinius duomenis. Ženklesni skirtumai pastebimi tik lyties ir užsiėmimo požiūriu – apklausoje dalyvavo santykinai daugiau moterų ir santykinai mažiau niekur nesimokančio bei nedirbančio jaunimo. Dar vienas ženklesnis skirtumas, tai kad net 16.25% respondentų gyvena Kauno raj., tačiau įvertinant kad mokosi arba dirba Kauno m. šis skirtumas reikšmingesnės įtakos rezultatams taip pat neturi.

Jaunų žmonių dalyvavimo prasme pastebimos šios pagrindinės tendencijos. Didžioji respondentų dalis nurodo, kad yra aktyvūs rinkimuose ar norėtų tokiais būti, kai tik bus galimybė (atitinkamai 63.52% ir 23.14%). Šis aktyvumas ženkliai viršija bent kelių pastarųjų rinkimų Lietuvos rinkėjų aktyvumo rodiklius.

Nors jauni žmonės didesnę laiko dalį skiria pramogoms (77.3% respondentų), ženkliai jaunų žmonių dalis laisvalaikiu sportuoja (71.57% respondentų), papildomai mokosi įdomių dalykų (net 66.12% respondentų) bei savanoriauja ar užsiima kita socialine veikla (47.31% respondentų). Papildomai 60.9% respondentų yra susidūrę su savanoriška veikla, nors šiuo metu nebūtinai savanoriauja. Šalia pasirinktų kategorijų (kategorijoje „kita“) jauni žmonės daugiausia mini skaitymą, keliones bei buvimą gamtoje, įvairaus pobūdžio kūrybą (piešimą, tapybą, muziką), rūpestį augintiniais ir muzikos, teatro ar parodų lankymą. Tik mažiau nei penktadalis respondentų nurodo, jog nėra įsitraukę į jokus veiklas (16.78%) ir daugiau kaip pusė respondentų nurodo, kad skiria minėtoms veikloms bent valandą kasdien ar kas antrą dieną (atitinkamai 27.67% ir 26.03%). Papildomai tik mažiau nei dešimtadalis respondentų nurodo, kad dalyvauja šiose veiklose ne savo noru („Dalyvauju, nes reikia“ 9.84% respondentų). Šie rodikliai rodo reikšmingai augantį jaunų žmonių rūpestį savo tobulėjimu, socialinį bei visuomeninį aktyvumą ir aiškiai didėjančią užsiėmimų įvairovę. Atskirai išskirtina, kad beveik pusė respondentų savanoriauja ar užsiima kita socialine veikla, lyginant su Lietuvos rodikliais kitose amžiaus grupėse šis rodiklis didesnis kelis kartus.

Jaunų žmonių dalyvavimas taip pat turi didelį augimo potencialą. Daugiau kaip pusė respondentų nurodo, kad turi laiko ir galimybių įsitraukti į įvairias veiklas darbo dienomis kada nori (35.33%) ir dažniausiai (29.84%). Tinkamiausias laikas tokiam įsitraukimui yra nuo 18 iki 21 val. (atitinkamai 49.1% respondentų) ir nuo 15 iki 18 val. (atitinkamai 33.26%). 39.1% respondentų nėra susidūrę su savanoriška veikla, o daugiau kaip pusė respondentų susidūrusių su savanoryste savanoriavo nereguliariai (55.93%). Šia prasme tiek nesusidūrę su savanoryste tiek ir jau savanoriavę jauni žmonės yra didelis ir nepilnai panaudojamas potencialas. Įvairų įsitraukimą labiausiai skatina artimiausios aplinkos žmonės – aplinka, kurioje leidžiamas laikas (46.32% respondentų), draugai / bendraamžiai (54.68% respondentų) ir pats dalyvavimas (56.75% respondentų). Šalia šių kategorijų jauni žmonės mini ir smalsumą, savęs pažinimą bei galimybę prasmingai veiklai, kaip reikšmingus įsitraukimą didinančius veiksnius (kategorija „kita“). Dėmesys bendraamžių grupėms, mokyklų ir klasių bendruomenėms bei aukštųjų mokyklų bendruomenėms sukurtų stiprų pagrindą jaunų žmonių dalyvavimo stiprinimui ir yra labai reikšmingas įrankis kartu su veiklų jauniems žmonėms įprasminimu (pagalba įsisąmoninti savo dalyvavimo ir įsitraukimo prasmę ir reikšmę). Pakvietimo įsitraukti / dalyvauti prasme didžiausią reikšmę vėlgi turi socialiniai tinklai ir internetas (atitinkamai 93.67% ir 54.09% respondentų) bei bendraamžiai (70.96% respondentų).

Kalbant apie Kauno m. patrauklumą jaunoms šeimoms su vaikais vienas reikšmingų veiksnių yra vaikų užimtumas viešuosiuose renginiuose (49.11% respondentų) kartu su visa eile viešosios aplinkos pritaikymo veiksnių (daugiau viešųjų tualetų ir vystymo kambarių (33.74%), patogesnės erdvės pritaikytos vaikiškiems vežimėliams (32.95%) ir vaikų kambariai viešąsias paslaugas teikiančiose įstaigose (32.17%) atitinkamai). Veiklų ir užsiėmimų prasme respondentai labiausiai pasigenda daugiau pažintinių renginių ir ekskursijų (52.15% respondentų) bei kultūros renginių (42.35%), pritaikytų vaikams. Pažymėtina, kad šalia šių kategorijų (kategorija „kita“) taip pat daugiausiai minimi pažintiniai edukaciniai renginiai vaikams ir ekskursijos.

Jaunų žmonių įsitraukimas į kultūrinį miesto gyvenimą nėra didelis. Tik 21.39% respondentų dalyvauja kultūros renginiuose dažniau nei 10 kartų per metus. Beveik pusė respondentų dalyvauja kultūros renginiuose tik 2-3 ir 3-5 kartu per metus (atitinkamai 23.62% ir 25.48% respondentų). Absoliuti dauguma respondentų pažymi tarpkultūrinių renginių, skatinančių kultūrų susitikimą, bendravimą ir supratimą poreikį (78.34%). Pasirinkime tarp skirtingų kultūros renginių vyrauja kinas (84.18% respondentų), muzikiniai renginiai (72.92% respondentų), teatras (64.65% respondentų) ir muziejai bei meninės parodos (49.47% respondentų). Pastebima, kad vyrauja labai tradicinės kultūros formos, trūksta interaktyvių kultūros renginių ir formų.

Tarp erdvių sportui labiausiai lauke naudojamos yra parkai (69.54% respondentų), dviračių takai (50.78% respondentų) ir paplūdimiai (37.95% respondentų). Papildomai apie trečdalis respondentų naudojami lauko treniruokliai (34.02% respondentų) bei stadionais (33.02% respondentų). Kategorijoje „kita“ dažniau minimi jojimo maniežai, ledo arena ir čiuožyklos, baseinai bei treniruoklių salės. Pažymėtina, kad daugiau kaip pusė atsakiusių jaunų žmonių naudojami dviračių takų infrastruktūra Kauno m. Tarp ženklesnių trūkumų pastebima lauko

erdvių įvairovės stoka (36.57% respondentų) ir informacijos apie sporto erdves lauke trūkumas (31.64% respondentų). Daugiau kaip trečdalis respondentų su didesniais sunkumais lauko erdvėse nesusiduria (37.08%). Atskirai paminėtini dažniau pastebėti sunkumai kategorijoje „Kita“ – viešosiose sporto erdvėse ir parkuose trūksta tualetų, maža aikštelių įvairovė – trūksta tinklinio, rankinio, teniso aikštynų, riedlenčių trasų. Taip pat atskirai minima prasta lauko treniruoklių priežiūra ir netinkama kokybė – treniruokliai dažnai būna sulūžę, aikštelėms reikalingas remontas. Dažnai (bent 1 kartą savaitėje) lauko sporto erdvėmis naudojasi 15.68% respondentų ir kartais (bent kartą per mėnesį) dar 29.99% respondentų. Atskirai paminėtina, kad nemaža dalis respondentų naudojasi lauko įranga šiltojo sezono metu ir beveik nesinaudoja šaltuoju laiku. Taigi pastebimas ženklus neišnaudotas potencialas, kuris gali būti siejamas pirmiausia su informacijos ir paskatinimo (programų) stoka. Beveik pusė respondentų naudojasi dengtomis (vidinėmis) sporto erdvėmis – 40.70% bent kartą per mėnesį ir dar 9.23% bent kartą per savaitę. Šie rodikliai taip pat rodo lauko erdvių išnaudojimo potencialą, nes atsiradus kokybiškesnėms erdvėms lauke ir specialioms skatinimo programoms bent dalis žmonių galėtų intensyviau naudotis lauko erdvėmis. Tarp dengtų erdvių sportui respondentai labiausiai jaučia baseinų (43.37% respondentų) ir čiuožyklių (40.01% respondentų) stoką, tačiau atskirai paminėtina, kad kategorijoje „kita“ minima didelė įvairovė skirtingų sporto šakų aiškiai sietina su tokių aikštynų stoka tiek po stogu, tiek ir atviroje gamtoje – badmintono, šokių, tinklinio, rankinio, beisbolo, riedučių, žirgų sporto, bokso, rytų kovos menų.

Tarp apskritai dažniausiai lankomų Kauno m. vietų, kuriose praleidžiamas laikas yra keturios pagrindinės – Laisvės al. (75.84% respondentų), Senamiestis (76.63% respondentų), miesto parkai (59.47% respondentų) ir Nemuno sala (33.67% respondentų). Bendrai viešosiose miesto erdvėse jauni žmonės praleidžia daug laiko. Atitinkamai 2-3 kartus per savaitę viešosios erdvėse būna 27.58% respondentų, bent 1 kartą savaitėje 27.44% respondentų ir bent kartą per mėnesį 22.99% respondentų. Taigi viešosios erdvės yra intensyviai naudojamos jaunų žmonių.

Beveik trečdalis respondentų (31.65%) naudojasi viešųjų bibliotekų paslaugomis bent kartą per mėnesį. Besinaudojantieji paslaugomis pastebi bibliotekų atsilikimą nuo šiuolaikinių paslaugų – audioknygų, žaidimų, mediatekos, stalo žaidimų skolinimosi stygių, modernios literatūros stygių, interaktyvių renginių (diskusijų, knygų pristatymų ar aptarimų, knygų klubų, konsultacijų ir pan.) trūkumą, spausdinimo ir 3D spausdinimo galimybių nebuvimą. Atskirai pažymėtina, kad trūksta pačių bibliotekų arčiau namų bei palankesnio jų darbo laiko.

Kalbant apie saugumą, 17.83% respondentų susiduria su patyčiomis, dar 14.66% respondentų su tiesioginiu grasinimu ar gąsdinimu ir dar beveik 5% su kitomis neapykantos formomis, tarp kurių dažniausios agresija bei priekabiavimas (tame tarpe seksualinis). Tik kiek mažiau kaip trečdalis (31.66%) respondentų nesusiduria su nesaugumo jausmu visiškai, tuo tarpu 27.71% - bent kartą per metus, dar 22.61% bent kartą per mėnesį. Tarp vietų kur nesaugumas patiriamas dažniausiai yra gyvenamieji rajonai (45.13% respondentų) ir viešasis transportas bei stotelės (39.6% respondentų). Dar 29.68% respondentų susiduria su nesaugumo jausmu kitose viešosiose miesto erdvėse ne centre (parkuose, stadionuose ir pan.). Priešingai saugiausiai respondentai jaučiasi jau minėtose dažniausiai naudojamose miesto centrinėse

erdvėse – Senamiestyje (59.24% respondentų), centre (54.28% respondentų). Daugiau kaip 85.75% respondentų, saugumui didinti pabrėžia viešų erdvių apšvietimo svarbą, dar 53.55% dažnesnio pareigūnų patruliavimo svarbą. Papildomai (kategorija „kita“) minimos šios saugumo didinimo priemonės – skatinimas naudotis viešomis erdvėmis ir viešuoju transportu ilgiau, viešųjų erdvių tvarkymas pritraukiant žmones, apsaugos telefonai ar mygtukai. Šie rodikliai aiškiai rodo, poreikį didinti saugumą minimose erdvėse visų pirma stiprinant viešųjų erdvių apšvietimą ne centre bei saugumą viešajame transporte.

Daugiau kaip 70% respondentų pasisako už tai, kad amžiaus apribojimų viešuosiuose renginiuose reikėtų tik kartais ir kad dažnai tokie apribojimai yra nepagrįsti.

Padedant integruotis Kauno m. jauniems žmonėms iš kitų miestų, išskiriami šie pagrindiniai veiksmai: geriau organizuota informacija apie miestą (Kauno gidas su paslaugų aprašymu vienoje vietoje, prieinamas telefonu), prieinamesnis nuomojamas būstas, specialūs renginiai padedantys jauniems žmonėms integruotis ir bendraamžių mentorystės sistema. Net 57.07% respondentų mano, kad mieste reikėtų ne tiek vizualinių nuorodų, kiek interaktyvaus miesto žemėlapiu internete bei pritaikyto išmaniesiems įrenginiams. Dar 78.08% pabrėžia tokio interaktyvaus gido pagrindinėmis užsienio kalbomis svarbą.

Iš viešųjų mieste prieinamų paslaugų respondentams aktualiausios trys paslaugų grupės – kultūros paslaugos (68.95%), viešojo transporto paslaugos (63.9%) ir švietimo paslaugos (59.49%). Jauni žmonės taip pat pabrėžia, kad visų pagrindinių viešųjų paslaugų darbuotojai privalo mokėti anglų kalbą pakankamai, kad galėtų bendrauti.

Kalbant apie svarbiausius reikalingus pokyčius miesto viešajame gyvenime respondentai mini šias pagrindines pokyčių kryptis (išdėstyta svarbos mažėjimo tvarka):

kokybiškesnės, švarios, tvarkingos modernios ir patogios viešosios erdvės pritaikytos ir jaunimui;

geriau apgalvotas, tankiau važinėjantis, modernesnis, greitesnis ir saugesnis bei švaresnis viešasis transportas;

didesnė įvairovė viešųjų renginių kultūros, švietimo, sporto, meno ir kitose srityse;

didesnis dėmesys ir pagarba gyventojų nuomonei, viešumas ir atvirumas;

Bendruomeniškumo, pilietinės visuomenės stiprinimas per įvairių gyventojų iniciatyvų stiprinimą ir palaikymą;

saugumo viešojoje aplinkoj stiprinimas per apšvietimą ir geriau organizuotą patruliavimą bei tvarkos palaikymą.

sporto renginių ir erdvių pritaikytų ne tik krepšiniui bet ir kitoms sporto šakoms;

Kalbant specifiskai apie miesto iššūkius į kurių sprendimą respondentai norėtų įsitraukti reikia išskirti bent kelias sritis: programų ir projektų įgyvendinimo (35.05% respondentų), švietimo ir ugdymo (28.36% respondentų), architektūros ir miesto planavimo (18.4% respondentų), sporto (18.25% respondentų) ir aplinkos apsaugos (17.67% respondentų). Šie rodikliai dar

kartą patvirtina ženklų ir neišnaudojamą jaunų žmonių potencialą. Juolab kad tik mažiau kaip trečdalis respondentų (29.38%) nenorėtų įsitraukti į jokių miesto iššūkių sprendimą. Papildomai, daugiau kaip trečdalis respondentų nurodo ir konkrečius tokio dalyvavimo būdus, kuriais norėtų įsitraukti: tiesiogiai stebint, savanoriaujant ir kuriant konkrečias iniciatyvas; per įvairius interaktyvius renginius ir per apklausas pateikiant savo nuomonę, norus ar idėjas. Šie potencialūs jaunų žmonių įtraukimo ir dalyvavimo didinimo kanalai yra labai reikšmingi ir turėtų būti plačiau išnaudojami.

Kalbant apie naudojamąsi automobiliu, net 46% respondentų nurodo, kad naudojami automobiliu. Bent pusė iš jų naudojami automobiliu kasdien, dar 16% respondentų 3-5 kartus per savaitę. Daugiausia besinaudojančių automobiliais susiduria su kamščiais, tačiau užtrunka juose daugiausia iki valandos per savaitę. Besinaudojantys automobiliu nurodo, kad labiausiai su parkavimo vietų stoka susiduria miesto centre (72.52% respondentų) ir gyvenamuosiuose rajonuose (40.95% respondentų). Taip pat beveik pusė besinaudojančių automobiliu nurodo, kad naudotųsi parkavimo aikštelėmis esančiomis toliau nuo centro, jei būtų patogus viešasis transportas susisiekti su centru (47.93% respondentų). Net 82.73% respondentų naudojami viešuoju transportu, tačiau tik 37.46% kasdien. Tarp ženklesnių sunkumų su kuriais susiduriama viešajame transporte – transportas būna labai pilnas (69.84% respondentų), transportas nevažiuoja pagal grafiką (42.71% respondentų). Daugiau kaip pusė respondentų nurodo, kad būtų patenkinti 15-20 min. kelionės trukme rytais ir vakarais (51.46% respondentų). Beveik trečdalis jaunų žmonių dalyvavusiųjų apklausoje naudojami dviračiais, elektriniais paspirtukais ar pan. transporto priemonėmis (32.1%). Net 35.55% respondentų mieste susiduria su kasdieniais kelionių sunkumais. Tai aiškiai rodo ženklų potencialą mažinti automobilių patenkančių į centrą gerinant viešąjį transportą ir perorientuojant miesto centrą iš automobilių į pėsčiųjų ir eko-transporto zoną.

Sumoje beveik trečdalis respondentų dažniau ar rečiau susiduria su sunkumais sveikatos priežiūros ir psichologinės pagalbos srityje. Ir papildomai bendrai apie trečdalis respondentų pažymi kad šią sritį vertina tegiamai. Tik 23.37% respondentų vertina skubios sveikatos pagalbos ir psichologinės pagalbos paslaugų kokybę teigiamai. Šie rodikliai rodo didesnio dėmesio šioms sritims būtinybę, taip pat kaip ir būtinybę atskirai tyrinėti skubios sveikatos priežiūros bei skubios psichologinės pagalbos sritis. Beveik penktadalis respondentų (19.85%) pažymi, kad mieste susiduria su kasdieniais sveikatos priežiūros sunkumais.

Kalbant apie miesto pritaikymą įvairiems žmonėms ir ypačiai jauniems žmonėms su negalia tik mažiau kaip penktadalis respondentų vertina jį labai gerai arba gerai (atitinkamai 2.4% ir 14.74% respondentų). Net 39.8% respondentų vertina pritaikymą vidutiniškai ir dar beveik penktadalis respondentų vertina miesto pritaikymą neįgaliesiems prastai arba labai prastai (atitinkamai 14.31% ir 4.14%). Labiausiai pritaikymo pasigendama viešosiose erdvėse (44.41% respondentų), viešuosiuose renginiuose (44.19% respondentų) ir viešajame transporte (34.99% respondentų). Apklaustųjų nuomone miestas labiausiai nepritaikytas žmonėms turintiems judėjimo ir regos negalią. Net 40.91% respondentų pastebi, kad Kaune vis dar stigmatizuojamas neįgalumas. Tarp svarbesnių sričių, kuriose leisti jauniems žmonėms su negalia leisti daugiau laiko viešumoje pirmiausia minimos didesnė darbo įvairovė ir didesnė užimtumo įvairovė, taip pat ir daugiau pritaikytų renginių bei palydėjimo paslaugos.

Esminiai elementai

- Jauni žmonės yra aktyvūs rinkimuose ir šis aktyvumas turi tendenciją didėti. Jauni žmonės tampa vis labiau dalyvaujantys. Jauni žmonės yra aktyvūs savanoriai. Savanorystė ir socialinė veikla yra beveik pusės jaunų žmonių laisvalaikio užsiėmimas. Daug dėmesio skiria savęs tobulinimui. Didėja laisvalaikio įvairovė ir dėmesys jam. Jauni žmonės yra ženklus ir neišnaudojamas potencialas sprendžiant miesto iššūkius;
- Dėmesys bendraamžių grupėms, mokyklų ir klasių bendruomenėms bei aukštųjų mokyklų bendruomenėms sukurtų stiprų pagrindą jaunų žmonių dalyvavimo stiprinimui ir yra labai reikšmingas įrankis kartu su veiklų jauniems žmonėms įprasminimu (pagalba įsisaugoti savo dalyvavimo ir įsitraukimo prasmę ir reikšmę);
- Komunikacija su jaunais žmonėmis intensyviausia internetu ir socialiniais tinklais bei per bendraamžių grupes;
- Jauni žmonės pastebi, vertina ir naudoja miesto fizinę infrastruktūrą (dviračių takus, parkus, aikštes, stovėjimo aikšteles, skverus, lauko treniruoklius) – ir šalia jos plėtojimo rodo poreikį platesniam ir interaktyvesniam jos išnaudojimui. Labiausiai pastebimi parkai, dviračių takai ir lauko treniruokliai. Pvz. jaunos šeimos šalia viešųjų erdvių pritaikymo vaikams pasigenda pažintinės edukacinės veiklos. Vyrauja „vartojamoji“ kultūra, trūksta interaktyvių kultūros renginių, kuriuose žiūrovai ar lankytojai tampa aktyviais dalyviais ar netgi kūrėjais;
- Jauni žmonės pabrėžia įvairių gyventojų iniciatyvų skatinimo ir palaikymo svarbą bei bendruomeniškumo ir pilietiškumo stiprinimo svarbą;
- Jauni žmonių naudojimosi automobiliu ir dviračiais įpročiai rodo didelį potencialą mažinti automobilių miesto centre;
- Trečdalis respondentų vertina sveikatos priežiūros ir psichologinės pagalbos paslaugas teigiamai.

5. Ilgalaikiai strateginiai tikslai jaunimo situacijos gerinimui ir rekomendacijos – apibendrinimai

Šiame skyriuje pateikiami strateginiai tikslai ir gairės/rekomendacijos suformuluotos naudojant iš aukščiau aprašytų šaltinių medžiagos išskirtus esminius elementus. Šie elementai buvo apibendrinti naudojantis analizuojami fenomenologinio tyrimo principais formuluojant raktinius darančius elementus. Savo ruožtu šie elementai buvo atskirti pagal ilgalaikiškumą – į ilgalaikius strateginius jaunimo situacijos gerinimo tikslus ir artimesnės ateities rekomendacijas/gaires jaunimo situacijos gerinimui. Aprašant tiek strateginius tikslus tiek rekomendacijas, kur įmanoma, jie papildyti gerosios praktikos pavyzdžiais iš kitų Lietuvos ar užsienio miestų.

Ilgalaikiai strateginiai tikslai jaunimo situacijos gerinimui

1. Neorganizuotų jaunų žmonių dalyvavimo visuomeniniame, taip pat ir miesto gyvenime stiprinimas.

Šis strateginis tikslas apima bent tris esmines veiklos kryptis: pirmiausia neorganizuoto jaunimo skatinimą įsijungti į visuomeninę veiklą ir stipriau atstovauti savo, kaip jaunų žmonių interesus per jau veikiančias struktūras. Šios veiklos turėtų ilgesnėje perspektyvoje (3-5 m.) sukurti pakankamai platų tinklą jaunų žmonių ir užtikrinti gerai veikiančią grįžtamojo ryšio sistemą. Tokia grįžtamojo ryšio sistema leistų operatyviau rinkti tikslesnę informaciją apie jaunų žmonių situaciją, poreikius ir galimybes.

Papildomai šis tikslas apima veiklas skirtas stiprinti jaunų žmonių potencialo platesnį išnaudojimą sprendžiant įvairius konkrečius miesto iššūkius. Veiklos turėtų užtikrinti jaunų žmonių, ypač besimokančio ir studijuojančio jaunimo, įtraukimą sprendžiant realius Kauno m. iššūkius, susijusius ne tik su jaunais žmonėmis, bet ir platesnius – kultūros, miesto planavimo, viešųjų erdvių išnaudojimo, miesto plėtros ir t.t. Jaunų žmonių augantis aktyvumas, ir studentų kiekis mieste sudaro unikalias sąlygas tokioms veikloms.

Ir dar papildomai šis tikslas apima bendraamžių bei bendruomeninių (artimos kaimynystės) grupių stiprinimą. Ši veiklos kryptis turėtų apimti kryptingą tarpžinybinį dėmesį įvairioms programoms, projektams, kurie stiprina jaunų žmonių įsitraukimą į pačias artimiausias grupes – mokyklų klasių, artimos kaimynystės, draugų ratelių ir pan. Jaunimo įsitraukimo ir dalyvavimo tokios grupėse stiprinimas sukuria pamatą abiem aukščiau minėtoms veiklų grupėms. Tai pamatinė, sistemingo dėmesio reikalaujanti veikla. Čia puikus pavyzdys yra Lenkijoje veikiantis CAL (Centrum Wspierania Aktywnosci Lokalnej, <http://www.cal.org.pl/>), t.y. vietos iniciatyvos stiprinimo centrų tinklas. Tokie centrai, savo veiklos turiniu artimi bendruomenės centrams veikia tame tarpe ir kaip jaunų žmonių neformalių grupių telkimosi vieta. Atskirai šis tinklas paminėtinas ir kaip žmonės artimoje kaimynystėje telkianti iniciatyva (CAL

programa „Q“ – kokybiškos kaimynystės stiprinimas) kuri tame tarpe telkia ir įvairias jaunų žmonių grupes artimoje kaimynystėje.

2. Stiprinti socialinių sunkumų ir problemų prevenciją tarp jaunų žmonių

Šis strateginis tikslas taip pat apima bent kelias pagrindines veiklų kryptis: pirmiausia tai tarpžinybinis koordinavimas tarp pagrindinių savivaldybės sektorių susijusių su jaunais žmonėmis – socialinio, kultūros, sveikatos ir švietimo. Esminė užduotis tokiam koordinavime stiprinti sektorių keitimąsi informacija, bent jau strateginių tikslų derinimą ir efektyvesnį dalinimąsi ištekliais. Geros praktikos pavyzdys čia yra Klaipėdos m. praktika į savivaldybės vaiko gerovės posėdžius kviečiamus specialistus ne tik atskirai mokyti bendradarbiavimo bet ir skirti laiko tarpusavio bendradarbiavimo klausimams. Toks dėmesys užtikrina augančius specialistų bei skyrių vedėjų gebėjimus efektyviai keisti informacija, sutarti efektyvesnes bendradarbiavimo procedūras ir sklandžiau dalintis ištekliais.

Papildomai yra būtinos veiklos siekiant stiprinti specifinių paslaugų šiai jaunų žmonių grupei prieinamumą. Tam yra būtina plėtoti atviras jaunimo erdves ir gatvės darbą su jaunimu bei kitas „žemo slenksčio“ paslaugas. Puikus pavyzdys čia yra Vilniaus m. savivaldybėje veikiantis Vilnius Social Club. Tai NVO, kuri profesionaliai vykdo ir plėtoja gatvės darbą su jaunimu, kurdami būtinus ryšius su neorganizuotu, socialinius sunkumus patiriančiu jaunimu ir naudojantys šiuos ryšius jaunų žmonių poreikių bei esančius pagalbos susiejimui. Šios NVO paslaugas perka Vilniaus m. savivaldybė.

Dar viena veiklų kryptis – tai profesionalaus darbo su sunkaus elgesio jaunimu, pirmiausia paaugliais stiprinimas. Tokios veiklos būtinos siekiant padėti jauniems žmonėms, kurie jau susidūrę su teisėsauga, dažnai iškritę iš švietimo sistemos ir gyvena daugialypėse sunkiose situacijose. Šiose situacijos dabar esanti socialinių ir švietimo paslaugų sistema nėra pajėgi padėti, kadangi reikalinga kompleksinė intensyvi ir ilgalaikė, dažnai terapinė pagalba. Geras tokios pagalbos pavyzdys taip pat yra Vilniaus m. savivaldybėje, kur veikia Vilniaus Arkivyskupijos Caritas „Amatų Mokymo Centras“. Tai yra NVO dirbanti su paties sunkiausio elgesio jaunuoliais ir aktyviai bendradarbiaujanti tiek su švietimo, socialinėmis institucijomis ir probacijos tarnyba.

3. Plėtoti miesto viešąjį transportą geriau pritaikant jį įvairioms jaunų žmonių grupėms

Šis tikslas apima įvairias veiklas būtinas viešojo transporto geresniam pritaikymui jauniems žmonėms. Pirmiausia tai viešojo transporto kiekis (tankumas), ilgesnės darbo valandos ir greitis jungiant miesto periferiją su centru. Taip pat būtinos atskiros veiklos miesto viešojo transporto ir su tuo susijusios infrastruktūros pritaikymui negalią turintiems jauniems žmonėms. Čia geros praktikos pavyzdžiu gali būti Berlynas ir Stokholmas. Berlynas su viešojo transporto sistema kuri nuosekliai (nuo infrastruktūros iki atskirų paslaugų) pritaikyta įvairias negalias turintiems žmonėms, „vieno lygio – barjerų

neturinčia“ miesto aplinka, centriniu dėmesiu pėsčiųjų srautams pastebimas kaip vienas geriausiai pritaikytų EU miestų. Stokholmas yra paminėtinas kaip saugaus viešojo transporto pavyzdys dėl savo Vision Zero iniciatyvos, kurios patirtį periminėja daugelis modernių EU miestų. Vision Zero tai iniciatyva apimanti radikaliai naują požiūrį į miesto aplinkos, viešojo transporto ir kitos infrastruktūros planavimą siekiant visiško šios aplinkos saugumo.

4. Gerinti internetinę komunikaciją jaunimui aktualiomis temomis – apie renginius, paslaugas, viešąsias erdves, projektus ir programas.

Šis tikslas reiškia pirmiausia jaunimui aktualios informacijos kaupimą, rūšiavimą ir pateikimą vienoje vietoje. Pirmiausia tai informacija apie miestą ir miesto infrastruktūrą, tuomet informacija apie paslaugas aktualias jaunimui ir galiausiai apie renginius. Siekiant geresnio jaunimo informavimo tokia informacija turėtų būti kaupiama, rūšiuojama ir pateikiama vieno langelio principu bei būti prieinama internetu ir išmaniaisiais įrenginiais. Čia geras pavyzdys yra Use-It programėlė (ir platforma <https://www.use-it.travel/home>) išmaniesiems įrenginiams naudojama visoje eilėje EU miestų – Amsterdame, Olsztyne, Brno, Graze ir kt. Programėlė yra kuriama kartu su vietos jaunais žmonėmis ir kaupia bei skleidžia būtent jauniems žmonėms aktualią informaciją. Lietuvoje panašus pavyzdys yra platforma „Žinau viską“ <https://www.zinauviska.lt/lt/>.

5. Stiprinti tarpinstitucinį ir tarpžinybinį bendradarbiavimo jaunimo srityje

Šis tikslas apima kelias esmines veiklų grupes: pirmiausia tai veiklos siekiančios tolimesnio jaunimo situacijos monitoringo stiprinimo. Tam būtinas glaudesnis bendradarbiavimas dalinantis skirtingų sričių duomenimis, bet taip pat veiklos, leidžiančios tokius skirtingų sričių (bent jau švietimo, kultūros, sveikatos ir socialinės apsaugos) duomenis sugretinti ir kartu aptarti su pagrindinių institucijų atstovais. Papildomai šis tikslas apima veiklas kurios stiprinti efektyvesnį miesto išteklių panaudojimą jaunimo situacijos gerinimui. Tam būtinos pastangos kartu derinti skirtingų sričių bei institucijų interesus ir valdomus viešuosius išteklius. Pavyzdžiui mokyklų stadionų bei sporto salių, miesto muziejų, kitų viešųjų erdvių.

Rekomendacijos / gairės jaunimo situacijos gerinimui artimesnėje ateityje

1. Kurti, palaikyti ir stiprinti Kauno m. atviras jaunimo erdves

Ši rekomendacija apima bent dvejų erdvių jaunimui kūrimą. Pirmiausia atvirų jaunimo erdvių kūrimą ir plėtojimą ne tik miesto centre bet visuose pagrindiniuose mikrorajonuose (atskirą dėmesį sutelkiant į pačius didžiausius „miegamuosius“ mikrorajonus – Dainavos, Eigulių, Šilainių). Tokios atviros erdvės turi pasižymėti bent keliais labai svarbiais kokybiniais bruožais – turėti pakankamai išmanymo ir kitų išteklių darbui su įvairiomis (tame tarpe ir socialinius sunkumus patiriančio) jaunimo grupėmis. Tai turi būti „neutralios“ erdvės, kuriose galėtų rinktis įvairių gebėjimų, išsilavinimo, įsitikinimų ar pomėgių jaunimas. Šios atviros erdvės turėtų stiprinti gatvės darbo su jaunimu veiklas taip pamažu įtraukdamos neorganizuotus jaunus žmones ir stiprindamos įvairių paslaugų prieinamumą. Jose labai svarbi bent dalinė jaunų žmonių autonomija – t.y. galimybė patiems apsispręsti dėl buvimo taisyklių, priimti kitus svarbius sprendimus. Čia puikiu modeliu yra A.C. Patria atviras jaunimo centras „Vartai“, kitu puikiu pavyzdžiu gali būti Gargždų ir Telšių savivaldybių atviri jaunimo centrai puikiai derinantys atviro darbo su jaunimu ir mobilaus darbo su jaunimu veiklas.

Ši rekomendacija taip pat apima veiklas stiprinti neformalaus jaunimo ugdymo, popamokinio ugdymo ir kitokias ugdymo veiklas mokyklose ar mokykloms artimoje aplinkoje. Tokios veiklos leistų reikšmingai sustiprinti moksleiviško amžiaus jaunų žmonių dalyvavimą ir įsitraukimą. Pabrėžtina, kad čia kalbama, ne apie fizinių erdvių kūrimą, bet apie veiklų, projektų ir iniciatyvų kūrimą taip geriau išnaudojant mokyklų infrastruktūrą ne pamokų metu. Šioms veikloms būtina kurti specifinį santykį tarp darbuotojų ir jaunų žmonių – smalsavimo, situatyvaus mokymosi ir kartu neformalų, lygiavertį. Geros praktikos pavyzdys – Kauno tvirtovės 7-ajame forte veikianči Gamtos ir tikslųjų mokslų mokykla.

2. Pradėti kurti iniciatyvas moksleivių ir studentų dalyvavimui Kauno m. aktualių iššūkių sprendime.

Tokios iniciatyvos, bent pradžioje galėtų apimti bent 2 krypčių veiklas – nedidelės apimties finansavimo konkursus moksleivių ir studentų komandoms sprendžiant konkrečias užduotis, suformuluotas miestui aktualių iššūkių pagrindu. Tai galėtų būti mini finansavimo konkursai. Taip pat, įvairias veiklas siekiant gauti parengtas moksleivių ar studentų nuomones aktualiais miesto klausimais. Tai galėtų būti viešosios diskusijos, organizuojamos panašiai kaip diskusijų festivalis „Būtent“ Birštone, Kėdainiuose ar Širvintose.

Ilgesnėje perspektyvoje, šios iniciatyvos galėtų būti išplėstos ir apjungtos į vieningą programą miesto mastu.

3. Stiprinti konkrečias programas ir projektus nukreiptus į niekur nesimokantį ir nedirbantį jaunimą

Ši rekomendacija apima veiklas, kurios būtų specifiškai orientuotos į niekur nesimokančio ir nedirbančio jaunimo įtraukimą. Tokių programų ir projektų sėkmingiems rezultatams reikalingi bent keli kriterijai – pirmiausia gebėjimai ir galimybės prieiti prie šios specifinės jaunų žmonių grupės. Tam dažnai reikalingas ilgalaikis ryšys ir čia gerų galimybių turi sėkmingai veikiančios atviros jaunimo erdvės, ypač jei jose sistemingai vykdomas darbas su jaunimu gatvėje. Sėkmingiems rezultatams būtinas tokių veiklų ilgalaikiškumo užtikrinimas, kadangi reikšmingai ir efektyviai pagalbai šiai jaunų žmonių grupei dažnai reikalingos ilgalaikės sistemingos pastangos. Taip pat sėkmei būtina atskira tarpininkavimo pagalba, kadangi multi-probleminiai šios jaunimo grupės poreikiai dažnai reikalauja lankstaus įvairių paslaugų derinimo ar net naujų unikalių paslaugų. Geros praktikos pavyzdžiu čia gali būti Reikjaviko savivaldybės ir Hitt Hussid (NVO) bendradarbiavimas. Hitt Hussid, bendradarbiaudama su savivaldybės institucijomis kuria ir įgyvendina visą eilę ilgalaikės terapijos ir reintegracijos programų sunkaus elgesio paaugliams.

4. Sukurti interaktyvų Kauno m. geografinį ir paslaugų gidą bent keliomis kalbomis prieinamą ir internetu ir per išmaniuosius įrenginius

Ši rekomendacija sietina su aukščiau minėtu 4 strateginiu tikslu ir pateikiama kaip galima pirmasis žingsnis artimesnėje laiko perspektyvoje. Ji apimtų pastangas pasinaudoti pasirinkta iš visos eilės internetinių platformų sukuriant pirmiausia Kauno m. geografinį ir paslaugų gidą pritaikytą jaunimo auditorijai. Geras tokio gido pavyzdys, pateiktas 4 strateginio tikslo aprašyme, yra Use-It platforma.

5. Gerinti miesto viešojo transporto pritaikymą jauniems žmonėms, ypač tiems, kurie šiuo metu naudojami automobiliu (skatinti naudotis viešuoju transportu vietoje automobilio)

Ši rekomendacija apie bent 3 pagrindinių krypčių veiklas. Pirmiausia tai toliau palaikyti ir plėtoti dviračių, el. paspirtukų ir automobilių mainų infrastruktūrą. Ji leistų bent šiltuoju metų laiku dalį jaunų žmonių paskatinti atsisakyti automobilio.

Papildomai reikalingos veiklos įrengiant nuo miesto centro ir Senamiesčio nutolusias stovėjimo aikšteles, kurios būtų susietos pakankamai greitais viešojo transporto maršrutais su miesto centru. Geros praktikos pavyzdys čia būtų Vilniuje pradėta ir sparčiai plėtojama „Statyk ir Važiuok“ aikštelių iniciatyva.

Ir galiausiai būtina veikla yra peržiūrėti ir ypač tiems moksliečių bei studentų poreikiams priderinti pagrindinius miesto viešojo transporto maršrutus užtikrinant bent tris kriterijus – pakankamą tankumą piko metu, pakankamą greitį ir pakankamai ilgą veikimo valandas nakties metu. Gera praktika čia yra Talino pavyzdys, kur viešasis transportas ne tik nemokamas miesto gyventojams bet ir užtikrinamas jo veikimas visą parą. Atskirai paminėtina analizė, daryta pertvarkant Talino maršrutus pagal atskiras gyventojų grupes (tame tarpe

specifines jaunimo grupes, kaip moksleiviai ir studentai) ir jų poreikius miesto transportui.

6. Didinti saugumą Kauno m. jauniems žmonėms

Ši rekomendacija apima veiklas didinančias jaunų žmonių, bet taip pat ir kitų miesto gyventojų grupių saugumą. Tai pirmiausia apšvietimo viešosiose erdvėse ne centre – miegamuosiuose rajonuose bei parkuose ir pagrindiniuose pėsčiųjų bei dviračių takuose sutvarkymą. Taip pat patruliavimą minėtose erdvėse ir po didesnių renginių bei efektyvesnės (greitesnės) informavimo apie nesaugias situacijos sistemos kūrimą mieste.